

گفتاری از حجت الاسلام والمسلمین احمد مروی در بازخوانی شخصیت مرحوم آیت الله واعظ طبسی تولیت فقید آستان قدس رضوی

روحانی خدوم، یار صادق رهبری، انقلابی اصیل

۲

مراسم هشتمین سالگرد ارتحال آیت الله عباس واعظ طبسی در جوار حرم مطهر رضوی برگزار شد

در مسیر اعتلای نام امامت

مراسم هشتمین سالگرد ارتحال یار صادق انقلاب و تولیت فقید آستان قدس رضوی مرحوم آیت الله واعظ طبسی در تالار قدس کتابخانه حرم مطهر رضوی برگزار شد. در این مراسم، پیام تصویری آیت الله جوادی آملی به مناسبت هشتمین سالگرد ارتحال آیت الله واعظ طبسی به حاضران در مراسم ارائه شد. آیت الله جوادی آملی در این پیام با اشاره به ابعاد و شاخصه های مدیریت از دیدگاه قرآن؛ طهارت و پاکدستی، علم و عمل، مدیریت و امانت داری و از همه مهم تر ولایتمداری را از خصوصیات مرحوم آیت الله واعظ طبسی دانست و خاطرنشان کرد: مدیریت مجموعه ای وابسته به حضرت رضا(ع) و دستگاه اهل بیت(ع) با دیگر مدیریت های اجرایی تفاوت دارد و شخصی می تواند مدیریت چنین مجموعه ای را عهده دار شود ...

سید مرتضی قاضی قاضیان - آستان نبوز

درباره «قندیل زرین» که ۱۷۲ سال پیش تقدیم روضه منور رضوی شد، چه می دانید؟

حکایت جذاب «وقف نور»

حسن خان سالار در دوران استیلا بر مشهد از هیچ عمل پلیدی برای دوام اقتدارش روگردان نبود و حتی به نفایس و نذورات حرم مطهر رضوی نیز در راستای تأمین منافع خودش دست درازی می کرد. محمدجعفر خورموچی، مورخ دوره قاجار در جلد نخست «حقایق الاخبار ناصری» می نویسد: «[سالار] بدست بیشرمی قنادیل و ادوات طلا و نقره آلات حضرت را گرفته مسکوک (: به صورت سکه) گردانید و همچنین غلات و حیوانات خالصه جات حضرت را که در انبار بود به سیورسات (: زاد و توشه سپاهیان) لشکریان ایثار نمود». چنین به نظر می رسد وضعیت تزئینات و ادوات مربوط به روشنایی حرم منور رضوی پس از سرکوب شورش سالار مناسب نبوده و نیاز به تأمین ادوات جدید حس می شده است. به همین دلیل می توان چنین فرض کرد که در وقف قندیل زرین، مسئله اوضاع نابسامان آن زمان نیز مد نظر قرار گرفته بود.

■ **مهدیقلی خان کیست؟**

با وجود جست و جوی فراوان، نگارنده تا زمان تنظیم این یادداشت موفق به شناسایی قطعی واقف قندیل زرین نشد. در اسناد مربوط به دوره قاجاریه دست کم سه نفر با نام مهدیقلی خان شناخته می شوند؛ نخست مهدیقلی خان مجدالدوله پسرادبی ناصرالدین شاه و نواده محمدقاسم خان ظهیرالدوله قوائلوی قاجار و درگذشته سال ۱۳۱۶ش در تهران که به دلیل ولادت وی در سال ۱۲۳۰ش نمی تواند واقف قندیل مذکور باشد. دوم مهدیقلی خان قاجار برادر آقا محمدخان که در سال ۱۱۶۳ش درگذشت و اصولاً ارتباطی با تاریخ وقف ندارد. سوم مهدیقلی خان قاجار، حاکم ایروان در سال ۱۲۲۰ش / ۱۱۸۴ش که توسط فتحعلی شاه قاجار به این مقام منصوب و یک سال بعد عزل شد. وی ظاهراً همان مهدیقلی خان دولو قاجار است که بعدها حاکم استرآباد شد و طبق گزارش «ناسخ التواریخ» در سال ۱۳۳۲ش / ۱۱۹۵ش همراه با جمعی از رؤسای قبایل ترکمان به دیدار فتحعلی شاه رفت. از آنجا که سال درگذشت مهدیقلی خان دولو معلوم نیست، نمی توان با قطعیت وی را به عنوان واقف قندیل مذکور شناسایی کرد و این موضوع نیاز به پژوهش های بیشتری دارد اما تا زمان یافتن سند جدید باید او را واقف این قندیل ارزشمند بدانیم.

وقف حرم مطهر رضوی شده. قندیل مذکور از جنس مفرغ است که روکشی از جنس طلا دارد و روی آن در کنار طرح های اسلیمی و هنری، نام ۱۴ معصوم(ع) حک شده است و در پایین قندیل نیز نام ناصرالدین شاه و مهدیقلی خان قاجار، واقف قندیل به چشم می خورد. کتیبه های این قندیل با خط نستعلیق نوشته شده و فن ساخت آن «چکش کاری» و «قلم زنی» است و اتصالات آن به صورت «پرچ» انجام گرفته، ابعاد این قندیل طلاپوش ۴۶/۳ در ۳۰ سانتیمتر است. روکش طلایی مذکور روی ورقه ای سیاه رنگ سوار شده و فضای خالی میان دو لایه را با سرب پر کرده اند.

■ **راز یک وقف طلایی**

تردیدی نیست که انگیزه اصلی واقف برای انجام چنین وقفی، ارادت نسبت به ساحت قدسی حضرت ثامن الحجج(ع) است. با این حال می توان برخی دلایل دیگر را هم از بطن تاریخ بیرون کشید و مورد بررسی قرار داد. گفتیم قندیل در ماه رجب سال ۱۲۶۷ وقف حرم مطهر رضوی شده؛ این زمان مصادف با اواخر دوران صدارت میرزا تقی خان امیرکبیر و حدود یک سال پس از نجات شهر مقدس مشهد از فتنه حسن خان سالار است. فتنه ای که طبق اسناد و مدارک موجود، ریشه در طرح های استعماری انگلیسی ها داشت و بعدها در قالب جدایی هرات از ایران نمود آشکاری پیدا کرد. بگذریم؛ شورش سالار به مدت پنج سال دوام یافت و عاقبت با ورود نیروهای دولتی به مشهد در روز شنبه هشتم جمادی الاول ۱۲۶۶ / ۲ فروردین ۱۲۲۹ پایان گرفت.

این قندیل ها به گونه ای بود که عبور شعاع نور از شکاف های آن و تابش این نور به دیوار و سقف، اشکالی زیبا و خیال انگیز ایجاد می کرد. این وسایل را معمولاً از سه جنس شیشه، سفال یا فلز می ساختند و طبعاً این قندیل ها می توانست تزئینات جذاب و گرانبهای خاص خود را داشته باشد. معمولاً از قندیل برای روشنایی اماکن مقدس، مساجد، کاخ ها و خانه های اشرافی استفاده می شد زیرا قیمت ساخت آن ها نسبتاً بالا بود و هر کسی برای خرید چنین وسیله ای توانایی و رغبت نداشت. در گنجینه موزه رضوی، سه قندیل بسیار گرانبها و ارزشمند وجود دارد که در قرن های گذشته از آن ها برای روشنایی روضه منوره استفاده می شد؛ «قندیل زرین گوهرنشان»، «قندیل زرین» و «قندیل مفرغی». طبق آنچه در جلد دوم «دائرة المعارف آستان قدس رضوی» و نیز پرونده ثبتی «قندیل زرین» (به شماره اموال ۲۲۸ و توصیف حشمت کفیلی در ۱۲ دی ۱۴۰۱ تنظیم شده است) آمده، این موقوفه نفیس در ماه رجب سال ۱۲۶۷ / اردیبهشت ۱۲۳۰ش (حدود ۱۷۲ سال پیش) توسط مهدیقلی خان قاجار

جواد نوائیان رودسری|

موضوع تأمین روشنایی حرم مطهر رضوی و اماکن متبرکه، سابقه و قدمتی به اندازه پیشینه بارگاه منور امام رضا(ع) دارد. نخستین گزارش در این باره، به احتمال زیاد روایتی است که شیخ صدوق در کتاب ارجمند «عیون اخبارالرضا(ع)» آورده؛ روایتی که بر اساس آن، بانویی از اهالی نوقان در قرن سوم هجری قمری روزانه خود را به روضه منوره رضوی می رساند و افزون بر غبارروبی از صمغ شریف، وظیفه پاک و پُر کردن چراغ های پیه سوز این مکان مقدس را هم عهده دار بود. در دوره های بعد با توسعه اماکن متبرکه، طبعاً سازوکارهای جدیدی برای تأمین روشنایی در نظر گرفته شد و ادوات و وسایل متنوعی در این راستا مورد استفاده قرار گرفت و واقفان موقوفه های ارزشمندی را وقف این منظور کردند که در تاریخ آستان قدس رضوی و اسناد مربوط به آن که خوشبختانه بخش مهمی از آن ها امروزه در دسترس ماست و در مرکز اسناد آستان قدس رضوی نگهداری می شود، ثبت و ضبط شده است. موضوع این نوشتار، البته بررسی تاریخ تأمین روشنایی در حرم مطهر رضوی نیست، اما از آنجا که گزارش ما ارتباط مستقیمی با این موضوع دارد، دانستن این نکات اجمالی خالی از فایده نخواهد بود. بحث ما در این نوشتار، معرفی یکی از نفایس موزه رضوی است که کاربردی مستقیم در تأمین روشنایی روضه منوره داشته، شیء نفیس بسیار ارزشمندی که موقوفه حرم منور امام رضا(ع) است و داستان شیرین چرایی و چگونگی وقف آن، حتماً برای شما خوانندگان عزیز جالب توجه خواهد بود. پیش از شروع روایت جا دارد از دوستان و کارشناسان ارجمند موزه رضوی که در تهیه مواد پژوهشی این نوشتار، صمیمانه همکاری داشتند، تشکر و قدردانی کنیم.

■ **چند کلمه درباره قندیل زرین**

در میان اشیای ارزشمندی که در موزه رضوی نگهداری می شود، «قندیل زرین» یکی از جذاب ترین و دیدنی ترین اشیای موجود است. قندیل ها چراغدان هایی هستند که در قدیم آن ها را از سقف آویزان می کردند و در آن شمع یا روغن (معمولاً پیه) و قتیله قرار می دادند. الگوی شکلی

در راستای تحقق مرجعیت علمی آستان قدس رضوی انجام شد

راه اندازی بخش مطالعات تخصصی مخطوطات در کتابخانه مرکزی رضوی

آسیب شناسی تریبیتی محبت به اهل بیت(ع) در گفت و گو با پژوهشگر دینی

محبت بهشت آفرین

آغاز عملیات پرداخت و شست و شوی گنبد منور رضوی در آستانه سال نو

۴

فبر

دست گیری از دانش آموزان بی بضاعت در طرح «درخت نیکوکاری»

برای سومین سال پیاپی در آستانه نوروز، مدرسه ابتدایی امام رضا(ع) واحد طرح «درخت نیکوکاری» را به نیت فرج امام عصر(عج) میان دانش آموزان و والدین مدرسه به اجرا گذاشته است.

به گزارش آستان نبوز، این طرح خدایپسندانه از سه شنبه ۱۵ اسفند شروع شده و دانش آموزان، اولیا و کادر مدرسه تا ۲۳ اسفندماه فرصت دارند در آن مشارکت کنند.

مدرسه برای اجرای این طرح، ضمن هماهنگی با یکی از مدارس حاشیه شهر، دانش آموزان نیازمند را شناسایی و اقلام مورد نیاز آن ها شامل پیراهن، مانتو، شلوار و کفش را همراه با مشخصات و اندازه های دانش آموزان ثبت کرده و در قالب جعبه های کوچک روی درخت مهربانی جانمایی می کند تا خانواده هایی که تمایل دارند دل دانش آموز نیازمندی را شب عید شاد کنند، با انتخاب یک یا چند جعبه مورد نظر از درخت مهربانی، اقلام مورد نیاز را تهیه و هدیه دهند. مدرسه هدایای تهیه شده را با حضور چند تن از دانش آموزان مدرسه به دانش آموزان شناسایی شده تقدیم خواهد کرد.

بانوان قالبیاف زائران بانوی کرامت شدند

همه قالبیافان فعال در شرکت فرش آستان قدس رضوی باحضور در اردوی زیارتی، مسافرقم شدند. به گزارش آستان نبوز، در روزهای میانی اسفندماه ۱۴۰۲ آخرین گروه از بانوان قالبیاف در قالب کاروانی ۲۰۰ نفره از کارگاه تولید فرش مشهد (کنه بیست) راهی حرم مطهر حضرت معصومه(س) شدند. در این اردوی چندروزه که در ادامه سلسله اردوهای زیارتی ویژه قالبیافان کارگاه های کاشمر و مشهد در سال جاری شکل گرفته، این گروه علاوه بر زیارت حرم کریمه اهل بیت(ع) و میهمان شدن بر سفره مهمانسرای آن حضرت، در مسجد جمکران و زیارتگاه خضر نبی(ع) نیز حضور یافتند. با توجه به مشارکت این قالبیافان در بافت فرش های اهدایی آستان قدس رضوی به آستان مقدس قم، برنامه ریزی و هماهنگی لازم صورت گرفت تا فرصتی فراهم شود این هنرمندان بر دست بافت های خود قدم بگذارند.

اردوهای زیارتی قالبیافان فعال در دو کارگاه مشهد و کاشمر شرکت فرش آستان قدس رضوی به تنایب در قالب چهار کاروان زیارتی در ماه های گذشته صورت گرفت که آخرین آن ها در نیمه اسفند انجام شد. گفتنی است در دهه کرامت امسال حدود هزار و ۶۰۰ مترمربع فرش دستبافت تولید شده در کارگاه های شرکت فرش آستان قدس رضوی در قالب هدیه ای از برادر به خواهر، روانه حرم حضرت معصومه(س) شد و پس از آن به پاس قدردانی از قالبیافانی که در فرایند تولید این فرش ها نقش داشته اند، برنامه ریزی برای اعزام کاروان های زیارتی شکل گرفت.

فبر

آغاز فرایند الکترونیکی سازی پرونده های بیماران و حذف کامل کاغذ در بیمارستان رضوی

امضای الکترونیک از مراجع قضایی و عدم نیاز به موازی کاری کاغذی و الکترونیکی به صورت همزمان، از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بیمه سلامت را بر عهده خواهد داشت. گفتنی است بیمارستان رضوی در سال های اخیر توجه ویژه ای به هوشمندسازی فرایندهای بیمارستان و در نتیجه کاهش مصرف کاغذ، کمک به حفظ محیط زیست و ارتقای ارائه خدمات خود به بیماران داشته است.

پیگیری حذف چالش های موجود در یکی از بخش های بیمارستان رضوی شروع می شود که در صورت اجرای موفقیت آمیز آن، پروژه مذکور در تمامی بخش های این بیمارستان و سپس در تمامی بیمارستان های مشهد اجرا خواهد شد. اداره کل بیمه سلامت خراسان رضوی در تمامی مراحل اجرای پروژه در کنار بیمارستان رضوی حضور دارد و بر اجرای صحیح و کامل آن نظارت داشته و پیگیری پذیرش

مدیریت این بیمارستان در مشهد برگزار شد. این تفاهم نامه به منظور توسعه زمینه های همکاری مشترک و همه جانبه در حوزه فناوری اطلاعات با هدف تسهیل در انجام فرایندها در راستای الکترونیکی سازی پرونده های بیماران و به منظور حذف کامل کاغذ در بیمارستان رضوی به امضای طرفین رسید. این پروژه با پیاده سازی کامل فرم های مورد نیاز به صورت الکترونیکی و

با امضای تفاهم نامه میان بیمارستان فوق تخصصی رضوی و اداره کل بیمه سلامت خراسان رضوی، فرایند الکترونیکی سازی پرونده های بیماران و حذف کامل کاغذ در این بیمارستان در مشهد مقدس آغاز شد. به گزارش آستان نبوز، مراسم انعقاد این تفاهم نامه همکاری مشترک با حضور دکتر محسن محور، مدیرعامل بیمارستان فوق تخصصی رضوی و دکتر محمد وجدانی، مدیرکل بیمه سلامت خراسان رضوی در محل دفتر